

СУДОУСТРІЙ, ПРОКУРАТУРА ТА АДВОКАТУРА

УДК 347.962
DOI 10.36919/ELJ.1.2023.122

Ю. О. Фідря,
кандидат юридичних наук, доцент,
завідувач кафедри кримінального права і процесу,
Волинський національний університет
імені Лесі Українки
ORCID ID 0000-0001-9703-9494

ЗАБОРОНА ВТРУЧАННЯ У ДІЯЛЬНІСТЬ СУДДІ ЩОДО ЗДІЙСНЕННЯ ПРАВОСУДДЯ ЯК ГАРАНТІЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ СУДДІ

Стаття присвячена аналізу діяльності Вищої ради правосуддя у сфері протидії випадкам втручання різних суб'єктів у професійну діяльність судді щодо здійснення правосуддя. За інформацією Реєстру повідомлень суддів про втручання в діяльність судді щодо здійснення правосуддя, який виступає ефективним практичним інструментом гарантування незалежності суддів, проаналізовано різні форми реалізації Вищою радою правосуддя повноважень у цій сфері, зокрема звернення про надання інформації або про вжиття заходів іншими органами державної влади або ж органами професійного самоврядування з метою забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя. Наведено приклади необґрунтованих і безпідставних повідомлень суддів про втручання, які призводять до марного витрачання кадрового, матеріального та часового ресурсу Вищої ради правосуддя.

Зроблено висновок про низьку ефективність кримінально-правового механізму протидії втручанням в діяльність судді. Наголошено на якнайшвидшому налагодженні конструктивного діалогу між окремими державними органами в умовах нагальної необхідності забезпечення функціонування незалежного суду в Україні.

***Ключові слова:** незалежність судді, гарантії незалежності судді, втручання у діяльність судді, Вища рада правосуддя, обов'язок судді.*

Постановка проблеми та її актуальність. Основою правового статусу судді є незалежність, яка має універсальний характер і забезпечується як на міжнародному, так і національному рівні через функціонування відповідної системи гарантій. Однак не завжди гарантійний механізм функціонує чітко та злагоджено: через різні причини політичного, соціально-економічного, правового, ідеологічного характеру він дає збої. Це зі свого боку негативно впливає на усі сфери державного та суспільного життя, адже ставить під загрозу реалізацію судовою владою надважливого завдання – забезпечення кожному права на справедливий суд та повагу до інших прав і свобод шляхом здійснення правосуддя на основі Конституції і законів України та на засадах верховенства права.

Відповідно до ч. 2 ст. 48 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» суддя у своїй діяльності щодо здійснення правосуддя є незалежним від будь-якого незаконного впливу, тиску або втручання. Суддя здійснює правосуддя на основі Конституції і законів України, керуючись водночас принципом верховенства права. Втручання у діяльність судді щодо здійснення правосуддя забороняється і має наслідком відповідальність, установлену законом [7].

Заборона втручання в діяльність судді виступає однією з гарантій його незалежності (п. 5 ч. 5 ст. 48 Закону України «Про судоустрій і статус суддів»). Однак навряд чи можна назвати цю гарантію дієвою та ефективною, навіть зважаючи на те, що вона підкріплена кримінально-правовими заходами (ст. 376 КК України). Як свідчить практика, до кримінальної відповідальності за вказаною статтею притягуються одиниці, хоча фактів втручання у суддівську

діяльність більш ніж досить. До того ж така поведінка не засуджується соціумом, не сприймається як суспільно небезпечна чи загрозна, а часто навпаки – дістає неабияку підтримку, розцінюється як цілком справедлива та виправдовується тотальною корумпованістю суддів.

Як зазначає В. Яковлева, готовність осіб втрутитись у діяльність суду зумовлена моральним і соціальним занепадом українського суспільства, підсиленням сукупністю негативних явищ і процесів, властивих судовій системі [14, с. 76]. Варто погодитись із висловленою думкою, адже фактично судова влада уже давно вичерпала «кредит довіри» українського суспільства. Підтвердженням цього слугують результати опитування, проведеного Центром Разумкова у вересні 2023 року, у процесі якого 70 % респондентів висловили недовіру судам (судовій системі загалом) [3]. Упродовж останніх декількох років ці цифри не зазнали істотних змін.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми втручання в діяльність судді та судових органів досліджувалися вітчизняними ученими як у контексті загальнотеоретичних підходів, так і крізь призму кримінального права, кримінології та криміналістики. Свої праці означеній тематиці присвятили Є. Блажівський, В. Городовенко, О. Кваша, Л. Москвич, О. Овчаренко, Н. Отчак, В. Плукар, М. Шепітько, В. Яковлева та інші науковці. Однак, зважаючи на ті суспільно-політичні реалії, в яких нині перебуває Україна, є потреба у продовженні дослідження цієї проблематики, зокрема з урахуванням особливостей роботи суддів в умовах воєнного стану.

Мета статті. Заборона втручання в діяльність судді є важливою гарантією незалежності і повинна чітко діяти. Зважаючи на це, метою цієї статті є аналіз особливостей дії цієї гарантії незалежності суддів задля пошуку оптимальних шляхів її правового регулювання та напрацювання ефективних алгоритмів її реалізації.

Виклад основного матеріалу дослідження. Насамперед варто зазначити, що нормативно-правове забезпечення такої гарантії незалежності суддів, як заборона втручання у здійснення правосуддя, є достатнім і представлене статтями 126, 129 Конституції України, статтями 6, 48, 56 Закону України «Про судоустрій і статус суддів», статтями 73, 74 Закону України «Про Вищу раду правосуддя», статтею 376 Кримінального кодексу України, рішенням Конституційного Суду України від 01.12.2004 № 19-рп/2004 (справа про незалежність суддів як складову їхнього статусу), постановою Пленуму Верховного Суду України від 13.06.2007 № 8 «Про незалежність судової влади», а також практикою Європейського суду з прав людини (рішення у справах «Агрокомплекс проти України», «Олександр Волков проти України», «Салов проти України» та ін.).

За загальним правилом, відповідно до ч. 4 ст. 48 Закону України «Про судоустрій і статус суддів», суддя зобов'язаний звернутися з повідомленням про втручання в його діяльність як судді щодо здійснення правосуддя до Вищої ради правосуддя та до Генерального прокурора [7]. Таке повідомлення про факти втручання є обов'язком судді, що передбачений п. 9 ч. 7 ст. 56 вказаного Закону, невиконання якого може зумовити дисциплінарну відповідальність судді згідно з п. 6 ч. 1 ст. 106 цього Закону. Інакше кажучи, закон зобов'язує суддю під загрозою притягнення до дисциплінарної відповідальності повідомити Вищу раду правосуддя та Генерального прокурора про факти втручання в його діяльність щодо здійснення правосуддя.

Практиці відомо безліч способів втручання та впливу на суддів: психологічний тиск (дзвінки, надсилання повідомлень з вказівками щодо розгляду судових справ або погрозами); публікації негативного характеру в медіа та соцмережах; звернення до правоохоронних органів із заявами про вчинення суддею злочину, фізичний тиск (блокування судді в залі судового засідання, кабінеті, приміщенні суду), проведення мітингів і пікетів перед приміщенням суду, житлом судді, кабінету судді тощо.

Але на що може очікувати суддя, у діяльність щодо здійснення правосуддя якого втручаються, за умов належного виконання вказаного обов'язку? Відповідно до п. 7 ч. 1 ст. 131 Конституції України та ст. 73 Закону України «Про Вищу раду правосуддя» саме на Вищу раду правосуддя як конституційний орган державної влади та суддівського врядування покладено повноваження вживати заходів щодо забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя. Однак у період відсутності повноважного складу Вищої ради правосуддя, згідно із Законом України № 2128-IX «Про внесення змін до розділу XII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про судоустрій і статус суддів» щодо забезпечення сталого функціонування судової влади в період відсутності повноважного складу Вищої ради правосуддя» [5], Голова Верховного Суду проводив перевірку повідомлень суддів про

втручання в діяльність судді щодо здійснення правосуддя та виконував інші пов'язані із цим повноваження, зокрема: вносив до відповідних органів чи посадових осіб подання про виявлення та притягнення до встановленої законом відповідальності осіб, якими вчинено дії або допущено бездіяльність, що порушує гарантії незалежності суддів або підриває авторитет правосуддя; звертався до прокуратури й органів правопорядку щодо надання інформації про розкриття та розслідування злочинів, вчинених щодо суду, суддів, членів їх сімей, працівників апаратів судів, злочинів проти правосуддя, вчинених судьями, працівниками апарату суду.

На сьогодні Вища рада правосуддя повноцінно функціонує, а отже, може протидіяти випадкам втручання та незаконного впливу, забезпечити суддю від таких проявів протиправної поведінки з боку медіа, громадських організацій, органів державної влади та місцевого самоврядування. Відповідно до ст. 73 Закону України «Про Вищу раду правосуддя» [4] Вища рада правосуддя з метою забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя веде й оприлюднює на своєму офіційному вебсайті реєстр повідомлень суддів про втручання в діяльність судді щодо здійснення правосуддя, проводить перевірку таких повідомлень, оприлюднює результати та ухвалює відповідні рішення.

Наявність Реєстру і своєрідне «стимулювання» суддів до повідомлення про факти втручання варто розцінювати як практичний інструмент гарантування суддівської незалежності. Хоча й тут є нюанси. Часто судді вважають за необхідне повідомляти про будь-які факти, які, на їх думку, є безпосереднім чи опосередкованим втручанням у здійснення правосуддя, хоча насправді суб'єкт просто обирає дозволена законом форму реалізації своїх прав. Засилля безпідставних і необґрунтованих повідомлень суддів відволікає Вищу раду правосуддя від якісної реалізації своїх повноважень, змушуючи натомість марно витратити кадровий, матеріальний і часовий ресурси.

За даними Вищої ради правосуддя, 2022 року надійшло 128 повідомлень, з яких 47 було розглянуто Вищою радою правосуддя і 39 – Головою Верховного Суду. Не встановлено ознак втручання в діяльність суддів щодо здійснення правосуддя за результатами розгляду 32 та 21 повідомлення, відповідно. Натомість виявлено ознаки втручання і вжито заходів забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя за результатами розгляду 15 та 18, відповідно [6]. Як бачимо, більші цифри там, де не встановлено ознак втручання. Така ситуація може свідчити про те, що повідомлення про втручання здійснюється суддею задля забезпечення себе у майбутньому від звинувачень у неупередженості, корумпованості. Адже якщо суддя не повідомив про такі факти, а згодом вони стали надбанням громадськості, тоді виникає природне запитання: чому суддя мовчав? Варіантів відповідей та причин може бути багато, однак більшість з них – не на користь судді.

Вища рада правосуддя зі свого боку у Щорічних доповідях «Про стан забезпечення незалежності суддів в Україні» на підставі аналізу повідомлень суддів про втручання намагається надавати роз'яснення, які випадки вважаються втручанням у здійснення правосуддя, а які – ні.

Фактично у кожному своєму рішенні про вжиття заходів щодо забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя за повідомленням суддів Вища рада правосуддя зазначає, що втручанням у діяльність судді є вплив на суддю, який проявляється в навмисній протиправній поведінці будь-яких інших осіб, що створює реальні загрози його незалежності, перешкоди для справедливого, безстороннього, своєчасного виконання суддею своїх обов'язків відповідно до закону, з дотриманням засад і правил судочинства з метою перешкодити виконанню суддею професійних обов'язків, схилити до винесення незаконного чи необґрунтованого рішення, порушити процесуальні норми, відмовитись від здійснення правосуддя, проявити упередженість тощо.

Крім того, у багатьох своїх рішеннях Вища рада правосуддя зазначає, що поняття «втручання в діяльність судді щодо здійснення правосуддя» для цілей застосування положень статті 73 Закону України «Про Вищу раду правосуддя» є оціночним. У кожному конкретному випадку за результатами розгляду повідомлення судді Вища рада правосуддя пленарним складом приймає рішення про наявність чи відсутність ознак втручання. Водночас Вища рада правосуддя аналізує, чи створюють повідомлені суддею факти реальні ризики для незалежності судді під час здійснення правосуддя, чи може суддя за їх наявності залишатися неупередженим, чи існує дійсна загроза ухваленню суддею справедливого та безстороннього рішення.

У Щорічній доповіді за 2022 рік «Про стан забезпечення незалежності суддів в Україні», зокрема, зазначено, що Вища рада правосуддя дотримується правової позиції, згідно з якою право подавати заяву про відвід судді є однією із гарантій законності здійснення правосуддя

й об'єктивності та неупередженості розгляду справи, тому звернення особи із заявою про відвід не може розцінюватися як втручання в діяльність судді щодо здійснення правосуддя чи намір схилити суддю до ухвалення певного судового рішення або вчинення певних дій (рішення Вищої ради правосуддя від 3 лютого 2022 року № 85/0/15-22) [6]. Крім того, варто визнати, що тонка грань між формою та способом реалізації своїх прав учасниками провадження, з одного боку, та варіаціями зловживання своїми правами цими самими суб'єктами – з іншого, все ж таки приховує у собі ризики для суддівської незалежності.

Із розвитком інтернет-технологій і соціальних мереж поширеним способом впливу на суддю стало розміщення в мережі різноманітних публікацій та відеосюжетів, що містять різну інформацію щодо суддів. Як зазначається у Щорічній доповіді за 2022 рік «Про стан забезпечення незалежності суддів в Україні», судді, які ухвалюють рішення іменем України та є публічними особами, під час виконання своїх обов'язків повинні враховувати інтерес до них з боку суспільства та право інших осіб висловлювати свої оціночні судження стосовно здійснення правосуддя, а також розрізняти спроби втручання в їх діяльність щодо здійснення правосуддя та вираження іншими особами своїх думок, припущень, критики на адресу суддів [6]. Межі допустимої критики щодо судді як публічної особи є ширшими порівняно із приватною особою, тому суддя має бути готовим виявляти більшу толерантність до висловлювань громадян чи публікацій у медіа.

Найчастіше Вища рада правосуддя встановлювала відсутність підстав для вжиття заходів щодо забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя у випадках розміщення фізичними особами, представниками засобів масової інформації в мережі «Інтернет», соціальних мережах публікацій, дописів щодо суддів, оскільки зміст дописів у соціальних мережах і відеозаписів є припущенням авторів та відображенням їхньої точки зору, суб'єктивні думки авторів мають характер оціночних суджень і не містять ознак переслідування мети втрутитись у здійснення суддею правосуддя. Однак якщо такі дописи чи відео містять прямі погрози або заклики до застосування насильства щодо суддів, то така ситуація розцінюється як втручання у діяльність судді.

Крім зазначеного вище, на думку Вищої ради правосуддя та Голови Верховного Суду, не є підставою для вжиття заходів щодо захисту суддівської незалежності позапроцесуальні звернення до суду, звернення учасників судових справ до правоохоронних органів щодо вчинення суддею злочинів під час здійснення правосуддя, подання учасниками судового процесу дисциплінарних скарг на дії судді [6].

Наприклад, за результатами перевірки відомостей, викладених у повідомленні трьох суддів Львівського апеляційного суду про втручання у їхню діяльність щодо здійснення правосуддя, член Вищої ради правосуддя Т. З. Бондаренко дійшла висновку про відсутність підстав до вжиття Вищою радою правосуддя заходів щодо забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя. На думку суддів, втручанням був виклик поліції особою, якій вони відмовили у допуску до кримінального провадження як захисника, оскільки він не є адвокатом і про нього відсутні дані у Єдиному реєстрі адвокатів України, а також яку було видалено із зали судового засідання працівниками служби судової охорони. У висновку члена Вищої ради правосуддя, до речі, зазначено, що право на звернення до органів поліції гарантоване Кримінальним процесуальним кодексом України, а тому такі дії відповідають вимогам законодавства і не можуть свідчити про втручання [8].

Як вбачається зі змісту статей 73, 74 Закону України «Про Вищу раду правосуддя» [4], заходи щодо забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя, які може вживати Вища рада правосуддя, фактично зводяться до звернення про надання інформації або ж про вжиття заходів іншими органами державної влади або ж органами професійного самоврядування.

З метою забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя Вища рада правосуддя може вносити до відповідних органів чи посадових осіб подання про виявлення та притягнення до встановленої законом відповідальності осіб, якими вчинено дії або допущено бездіяльність, що порушує гарантії незалежності суддів або підриває авторитет правосуддя, а також може звертатися до прокуратури й органів правопорядку щодо надання інформації про розкриття та розслідування злочинів, вчинених щодо суду, суддів, членів їх сімей, працівників апаратів судів, злочинів проти правосуддя, вчинених судьями, працівниками апарату суду (п. 2 та п. 6 ч. 1 ст. 73 Закону України «Про Вищу раду правосуддя») [4].

Так, за результатами перевірки повідомлення трьох суддів Ірпінського міського суду Київської області про втручання в їхню діяльність щодо здійснення правосуддя Вища рада правосуддя ухвалила звернутися до Офісу Генерального прокурора щодо необхідності

забезпечення проведення перевірки обставин, повідомлених цими суддями, з дотриманням приписів ст. 19 Конституції України та ст. 214 Кримінального процесуального кодексу України [9]. За результатами перевірки повідомлення судді Ленінського районного суду міста Харкова про втручання в діяльність судді щодо здійснення правосуддя було ухвалено рішення звернутися до Офісу Генерального прокурора щодо надання інформації про розкриття та розслідування злочинів у кримінальному провадженні №_ від 9 травня 2023 року за ознаками кримінальних правопорушень, передбачених частиною третьою статті 358, частиною першою статті 376 Кримінального кодексу України, за фактами, викладеними в повідомленні судді Ленінського районного суду міста Харкова [10].

Як показує аналіз Реєстру повідомлень суддів про втручання в діяльність, розміщеного на офіційному сайті Вищої ради правосуддя, Офіс Генерального прокурора у відповідь на звернення Вищої ради правосуддя переважно надсилає листи, у яких повідомляє, що за викладеними фактами / обставинами розпочато досудове розслідування у кримінальному провадженні, а також вказує на прокуратуру, прокурори якої здійснюватимуть нагляд за додержанням законів під час досудового розслідування у формі процесуального керівництва [13].

Хоча судді згідно із уже згадуваним п. 9 ч. 7 ст. 56 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» звертаються з повідомленням про втручання в їхню діяльність щодо здійснення правосуддя паралельно і до Вищої ради правосуддя, і до Генерального прокурора упродовж п'яти днів після того, як їм стало відомо про таке втручання, по суті, Вища рада правосуддя дублює таке звернення, що навряд чи доцільно та ефективно.

Можливе також звернення до кваліфікаційно-дисциплінарних комісій адвокатури щодо притягнення до передбаченої законом дисциплінарної відповідальності адвокатів у зв'язку із вчиненням ними дій, що свідчать про втручання в діяльність суддів. Саме у такий спосіб відреагувала Вища рада правосуддя на повідомлений суддею Харківського районного суду Харківської області випадок втручання в діяльність судді. Суддя вказав, що 10 червня 2021 року до Харківського районного суду Харківської області надійшло клопотання адвокатки про задоволення позовних вимог, в якому зазначено, що оскільки позивач ОСОБА1 (яку представляє адвокатка) має особисту домовленість із суддею, адвокатка просить суд прийняти подарунок – 400 доларів США, ксерокопії яких додано до клопотання, а у випадку винесення рішення на користь позивача вона подарує судді 4 000 доларів США. Вища рада правосуддя, до речі, вирішила звернутися до Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури Харківської області щодо притягнення до встановленої законом відповідальності адвокатки за вчинення нею дій, що можуть мати ознаки втручання в діяльність судді Харківського районного суду Харківської області [11].

В іншому випадку результатом звернення Вищої ради правосуддя до Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури Сумської області щодо перевірки відомостей про наявність ознак дисциплінарного проступку в діях адвоката С., про що у своєму повідомленні про втручання зазначила суддя Зарічного районного суду міста Сум, стало притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності [12].

Крім того, реагування Вищої ради правосуддя може полягати у публічних зверненнях до органів державної влади та місцевого самоврядування, зверненнях із пропозиціями, внесенні подань про притягнення до відповідальності осіб тощо.

Як бачимо, вжиття заходів Вищою радою правосуддя зводиться до звернень про вжиття заходів іншими органами державної влади або ж органами професійного самоврядування. До того ж реакція на такі звернення, очевидно, не виправдовує очікувань ні самих суддів, ні органу суддівського врядування, незважаючи на те, що за невиконання законних вимог Вищої ради правосуддя, її органу або члена Вищої ради правосуддя передбачена адміністративна відповідальність (ст. 188-32 КУпАП).

Такі механізми самі по собі можуть бути дієвими, однак у сучасних умовах є малоефективними через відверте ігнорування надісланих звернень їх адресатами, на що звертає увагу й сама Вища рада правосуддя, яка у Щорічній доповіді за 2022 рік вказує на те, що важливим у подібних ситуаціях є реальне застосування належних кримінальних або адміністративних санкцій до осіб, які вчиняють зазначені протиправні дії [6]. На жаль, абсолютно безсилою у цих випадках є передбачена статтею 188-32 КУпАП адміністративна відповідальність за невиконання законних вимог Вищої ради правосуддя, її органу або члена Вищої ради правосуддя. У Єдиному державному реєстрі судових рішень не зафіксовано жодного рішення, ухваленого на підставі вказаної статті КУпАП.

Відповідно до ст. 6 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» втручання у здійснення правосуддя забороняється і має наслідком відповідальність, установлену законом. Насамперед йдеться про статтю 376 Кримінального кодексу України, яка встановлює кримінальну відповідальність за втручання в діяльність судових органів. Відповідно до ч. 1 ст. 376 Кримінального кодексу України втручання в будь-якій формі в діяльність судді з метою перешкодити виконанню ним службових обов'язків або добитися винесення неправосудного рішення карається штрафом від однієї тисячі до чотирьох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або виправними роботами на строк до двох років, або арештом на строк до шести місяців. Відповідно до частини другої указаної статті ті самі дії, якщо вони перешкодили запобіганню кримінальному правопорушенню чи затриманню особи, яка його вчинила, або вчинені особою з використанням свого службового становища, караються позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до п'яти років або арештом на строк до шести місяців, або позбавленням волі на строк до трьох років [2].

Незважаючи на суворість заборони, кримінально-правовий механізм забезпечення аналізованої гарантії незалежності суддів є надто неефективним. У Єдиному державному реєстрі судових рішень знаходимо лише один виправдувальний вирок, який апеляційний суд у частині виправдання особи, за частиною першою статті 376 Кримінального кодексу України, залишив без змін [1]. Така ситуація складається через розмитість формулювання диспозиції кримінально-правової норми («втручання в будь-якій формі...»), а також недоліки у роботі правоохоронних органів, а іноді й відвертий саботаж та затягування розслідування фактів втручання у здійснення правосуддя. З іншого боку, суддівський корпус та органи суддівського врядування дедалі частіше висловлюють стурбованість ситуацією, наголошуючи на тому, що випадки, спрямовані на залякування суддів, на сьогодні носять системний, добре організований і скоординований характер, що свідчить про мету таких акцій – у незаконний спосіб впливати на правосуддя та протидіяти судам як органам влади у правовій державі. З огляду на це протидія таким явищам повинна бути максимально ефективною задля недопущення зниження рівня незалежності суддів в Україні.

Висновки. Очевидно, що стан забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя в Україні залишає бажати кращого. На прикладі такої гарантії незалежності, як заборона втручання у здійснення правосуддя, бачимо, що попри створення хоча й небездоганного нормативного підґрунтя, ефективність реалізації цієї гарантії надзвичайно низька. Справа у надзвичайно низькій ефективності закріплених у законодавстві механізмів реагування на випадки втручання у здійснення правосуддя.

Нагальним завданням на сьогодні є налагодження конструктивного діалогу між окремими державними органами в умовах чіткого усвідомлення необхідності забезпечення функціонування незалежного суду в Україні. Адже цілком очевидно, що виведення з ладу або неповноцінне функціонування хоча б одного з елементів гарантійного механізму позначається на роботі всієї системи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/102720813>
2. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#n2686>
3. Оцінка громадянами ситуації в країні. Довіра до соціальних інститутів, політиків, посадовців та громадських діячів. Ставлення до проведення загальнонаціональних виборів в Україні до завершення війни. 2023. Вересень. URL : <https://razumkov.org.ua/napriamky/sotsiologichni-doslidzhennia/otsinka-gromadianamy-sytuatsii-v-kraini-dovira-do-sotsialnykh-instytutiv-politykiv-posadovtsiv-ta-gromadskykh-diiachiv-stavlennia-do-provedennia-zagalnonatsionalnykh-vyboriv-v-ukraini-do-zavershennia-viiny-veresen-2023r>
4. Про Вищу раду правосуддя : Закон України від 21.12.2016 № 1798-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/en/1798-19?lang=uk#Text>
5. Про внесення змін до розділу XII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про судоустрій і статус суддів» щодо забезпечення сталого функціонування судової влади в період відсутності повноважного складу Вищої ради правосуддя : Закон України від 15.03.2022 № 2128-IX. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2128-20#Text>
6. Про стан забезпечення незалежності суддів в Україні. Щорічна доповідь за 2022 рік. Затв. рішенням Вищої ради правосуддя від 24 серпня 2023 року № 851/0/15-23. URL : <https://hcj.gov.ua/sites/>

default/files/field/file/shchorichna_dopovid_za_2022_rik_pro_stan_zabezpechennya_nezalezhnosti_suddiv_v_ukrayini.pdf

7. Про судоустрій і статус суддів : Закон України від 02.06.2016 № 1402-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#n418>

8. Реєстр повідомлень суддів про втручання в діяльність. URL : https://hcj.gov.ua/sites/default/files/field/529-0-6-23_vysnovok_zn.pdf

9. Реєстр повідомлень суддів про втручання в діяльність. URL : <https://hcj.gov.ua/doc/doc/39564>

10. Реєстр повідомлень суддів про втручання в діяльність. URL : <https://hcj.gov.ua/doc/doc/40717>

11. Реєстр повідомлень суддів про втручання в діяльність. URL : <https://hcj.gov.ua/doc/doc/684>

12. Реєстр повідомлень суддів про втручання в діяльність. URL : https://hcj.gov.ua/sites/default/files/field/523-0-6-23_kvalifikaciyno-dyscyplinarna_komisiya_advokatury_sumskoyi_oblasti_sudnya_soroka_m.r._2.pdf

13. Реєстр повідомлень суддів про втручання в діяльність. URL : https://hcj.gov.ua/sites/default/files/field/596-0-6-23_ofis_generalnogo_prokurora_0.pdf

14. Яковлева В. С. Детермінація втручання у діяльність судових органів. Актуальні проблеми держави і права. 2022. Вип. 95. С. 73–79. URL : https://web.archive.org/web/20221229041720id_/http://apdp.in.ua/v95/11.pdf

REFERENCES

1. Yedyny derzhavnyy reyestr sudovykh rishen'. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/102720813>

2. Kryminal'nyy kodeks Ukrainy vid 05.04.2001. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#n2686>

3. Otsinka hromadyanamy sytuatsiyi v krayini. Dovira do sotsial'nykh instytutiv, politykiv, posadovtsiv ta hromads'kykh diyachiv. Stavlennya do provedennya zahal'nonatsional'nykh vyboriv v Ukraini do zavershennya viyny. 2023. Veresen' [Citizens' assessment of the situation in the country. Trust in social institutions, politicians, officials and public figures. Attitudes towards the holding of national elections in Ukraine before the end of the war (September 2023)]. URL : <https://razumkov.org.ua/napriamky/sotsiologichni-doslidzhennia/otsinka-gromadianamy-sytuatsii-v-kraini-dovira-do-sotsialnykh-instytutiv-politykiv-posadovtsiv-ta-gromads'kykh-diyachiv-stavlennia-do-provedennia-zagalnonatsionalnykh-vyboriv-v-ukraini-do-zavershennia-viiny-veresen-2023r>

4. Pro Vyshchu radu pravosudnya : Zakon Ukrainy vid 21.12.2016 № 1798-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/en/1798-19?lang=uk#Text>

5. Pro vnesennya zmin do rozdil XII «Prykintsevi ta perekhidni polozhennya» Zakonu Ukrainy «Pro sudoustriy i status suddiv» shchodo zabezpechennya staloho funktsionuvannya sudovoyi vlady v period vidsutnosti povnovazhnogo skladu Vyshchoyi rady pravosudnya : Zakon Ukrainy vid 15.03.2022 № 2128-IKH. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2128-20#Text>

6. Pro stan zabezpechennya nezalezhnosti suddiv v Ukraini. Shchorichna dopovid' za 2022 rik. Zatv. rishennyam Vyshchoyi rady pravosudnya vid 24 serpnya 2023 roku № 851/0/15-23. URL : https://hcj.gov.ua/sites/default/files/field/file/shchorichna_dopovid_za_2022_rik_pro_stan_zabezpechennya_nezalezhnosti_suddiv_v_ukrayini.pdf

7. Про судоустрій і статус суддів : Закон України від 02.06.2016 № 1402-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#n418>

8. Reyestr povidomlen' suddiv pro vtruchannya v diyal'nist'. URL : https://hcj.gov.ua/sites/default/files/field/529-0-6-23_vysnovok_zn.pdf

9. Reyestr povidomlen' suddiv pro vtruchannya v diyal'nist'. URL : <https://hcj.gov.ua/doc/doc/39564>

10. Reyestr povidomlen' suddiv pro vtruchannya v diyal'nist'. URL : <https://hcj.gov.ua/doc/doc/40717>

11. Reyestr povidomlen' suddiv pro vtruchannya v diyal'nist'. URL : <https://hcj.gov.ua/doc/doc/684>

12. Reyestr povidomlen' suddiv pro vtruchannya v diyal'nist'. URL : https://hcj.gov.ua/sites/default/files/field/523-0-6-23_kvalifikaciyno-dyscyplinarna_komisiya_advokatury_sumskoyi_oblasti_sudnya_soroka_m.r._2.pdf

13. Reyestr povidomlen' suddiv pro vtruchannya v diyal'nist'. URL : https://hcj.gov.ua/sites/default/files/field/596-0-6-23_ofis_generalnogo_prokurora_0.pdf

14. Yakovleva, V. S. (2022). Determinatsiya vtruchannya u diyal'nist' sudovykh orhaniv [Determination of intervention in the activities of judicial bodies]. Aktual'ni problemy derzhavy i prava. Vol. 95. Pp. 73–79 [in Ukrainian].

Yu. O. Fidria. NON-INTERFERENCE IN THE ACTIVITIES OF A JUDGE IN THE ADMINISTRATION OF JUSTICE AS A GUARANTEE OF JUDICIAL INDEPENDENCE

The article analyzes the activities of the High Council of Justice in the field of counteracting cases of interference by various entities with the professional activities of a judge in the administration of justice. Based on the information from the Registry of Judges' Reports on Interference with the Administration of Justice, which serves as an effective practical tool to guarantee the independence of judges, the author analyzes various forms of exercising the High Council of Justice's powers in this area, including requests for information or measures taken by other public authorities or professional self-government bodies to ensure the independence of judges and the authority of judiciary. The author also provides examples of unreasonable and unfounded interference reports filed by judges, which lead to a waste of human, material and time resources of the High Council of Justice.

The author comes to a conclusion, that the criminal law mechanism for counteracting interference with the activities of a judge is ineffective. The author also emphasizes the urgent need to establish a constructive dialogue between individual state bodies in the face of the urgent need to ensure the functioning of an independent judiciary in Ukraine.

Key words: *judicial independence, guarantees of judicial independence, interference with judicial activity, High Council of Justice, judge's duty.*